

**פרשת
צו
התשע"ה**

גיליון: 138 שנה ג'

**שבת שלום
ומבורך!**

אשכול יוסף

חידושים ופלאים ועונג שבת בפרשת השבוע

מאת הצב"י רבי יוסף חי סימון טוב שליט"א מוה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומי דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בכרכת מרנן ורבנן הגאונים ארזי הלכנון רבותינו ראשי הישיבות

הגאון הגדול מוה"ר **משה צדקה** שליט"א ר"י "פורת יוסף", הגאון הגדול מוה"ר **חיים** שליט"א ר"י "תברון"

יש להקשות שהרי כבר אמר שלמה המלך ע"ה בהכמתו (קהלת, ח', ה') "שומר מצוה לא ידע דבר רע", ומכאן דרש רב חננאל בר אידי במסכת שבת (סג.) שכל העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות, ועל אחת כמה וכמה שלא יארע נזק מקיום מצוה, וקשה היאך היו הכהנים ניזוקים מעבודתם שהיו מהלכים יחפים במקדש כדין ואוכלים בשר קרבנות שאף זה במצות עשה וגם על ידי זה מונעים איסור נותר?

ובמסכת פסחים (ח.) אמרו שאין מחייבין בבדיקת חמץ להכניס ידו לחורין ולסדקין לבדוק כשיש חשש סכנת עקרב, ומקשה הגמרא דרבי אלעזר אמר שלוחי מצוה אינן ניזוקין? ומתיר רב אשי שחוששים שמא תאבד לו מחט אחרי שיסיים את הבדיקה, ויחפש אחריה, שאז עלול להינזק כיון שכבר אינו עוסק במצוה. ורב נחמן בר יצחק מתיר דפטור לבדוק כשיש חשש סכנה מצד שכנו הגוי שבעת שהיהודי יבדוק לאור הנר בלילה יאמר שעושה כשפים כנגדו, ואף שאמר רבי אלעזר שלוחי מצוה אינם ניזוקים, לא נאמר במקום שההיזק מצוי, שנא' (שמואל א', ט"ז) "ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך".

ולפי זה לכאורה היה מקום לתרץ דכיון שהיו הכהנים מהלכים יחפים ואוכלים בשר ושותים מים, הרי זה כמו שההיזק מצוי, ולכן היו ניזוקים.

ברם נראה כי דוחק גדול לתרץ כן, דמכל מקום כיון שזו היתה צורת המצוה, אם כן עדיין קשה למה היו הכהנים ניזוקים. ועיין שם באריכות במאירי שהרבה לתאר ולבאר שלא ימנע אדם מצוה במקום שיש חשש סכנה, כשאינו יכול לקיימה בעניין אחר, אלא ישים מבטחו בהשי"ת, וכמובן שכל דבר יש לדונו לגופו, ובנידון דידן שהכהנים ממילא היו מוכרחים לקיים מצוותן באופן זה, צ"ב למה היה עולה להם חולי במצותן.

ועוד קשה שלכאורה לא שייך כל כך גדר שכיח היזקא בבית המקדש, שהרי בהמ"ק היה מקום משכן לניסים ונפלאות כידוע, כמו שמנה התנא באבות (פ"ה מ"ה) עשרה נסים שנעשו לאבותינו בבהמ"ק, לא הפילה אשה מריח בשר הקדש ולא הסריח בשר הקודש

"הכהן המחטא אותה יאכלנה במקום קדוש תאכל בהצר אהל מועד" (ו', י"ט).

למה נעשו הכהנים חולים מחמת אכילת בשר הקרבנות והליכתם יחפים בעזרה והלא שומר מצוה לא ידע דבר רע?

במסכת שקלים (פ"ה מ"א) מונה המשנה שמות הממונים במקדש, כגון על הפייסות ועל השיר, על לחם הפנים ועל מעשה הקמורת, ועוד כיוצא באלו. בין הדברים מונה התנא שבן אחייה היה ממונה על חולי מעיים, ומבארת הגמרא (שם, כא:) שעל ידי שהיו הכהנים מהלכים יחפים על הריצפה והיו אוכלין בשר ושותין מים, [שאסורים לשתות יין בעזרה], על ידי כך היו באין לידי חולי המעים, ובן אחייה היה בקי בטיב רפואתו, איזה יין טוב ויפה למעיים לעצרון ואיזה יין טוב לרפואתו, שעל ידי הצינה המעיים מתרפין או מתעצרין יותר מודאי. וביאר הקרבן העדה שבן אחייה היה נחשב מהממונים במקדש ונטל שכרו מתרומת הלשכה, משום שצורכי קרבן הוא שיאכלו הכהנים בשר קרבנות השמנים ולא יבואו לידי נותר.

וזה לשון השלטי גיבורים (להגאון הרופא רבי אברהם ב"ר דוד שער אריה ממונטובה, בספרו העוסק על צורת הבית ועוד, פרק ל"ו דף ל"ב ע"ג, ומזכירו התוספות יו"ט והפרי חדש, ומרן החיד"א בשם הגדולים). "הממונה החמישי היה בן אחיה הממונה על חלי הכהנים, כי מפני שהיו הולכים יחפים על הרצפה כל היום ובעבור רוב הטבילות וקדושי ידים ורגלים בצונן, ועל כי בשעת עבודה לא היה עליהם אלא הכתונת בלבד בלי חלוק ובגדים אחרים, ואוכלים בשר בהמות גסות וכבשים ואילים, וברוב הפעמים במקום לחם חמץ היו משתמשים ברקיקים ובחלות מצות, היה מתרפה טבעם, והיו נוחות האברים הפנימיים והחום הטבעי שלהם חלוש, ועל כן היו נוטים מקו בריאותם, ובאים על הרוב לידי תחלואים רבים, ובפרט בחולי רפיון מעיים ובשלשולים ובקדחות שונות, על כן בן אחיה היה ממונה על רפואתם, ותחת רשותו היו רופאים רבים תלמידיו שיעזרהו ברפואת הכהנים, ובלשכתו ימצאו תמיד משקים שונים, מרקחת, סמים, תרופות, מי פירות מסעדים, משיחות שמנים, חלבים, רטיות, מלוגמות וזולתן מהדברים המנוסים והטובים לכל החלאים המתהווים בכהנים".

לאור הדברים האלה פירש בספר משבצי שלמה את מאמר הכתוב (בראשית כ"ה, ל"ב) "ויאמר עשיו הנה אנוכי למות ולמה זה לי בכורה", דהן הן הדברים שאמר עשיו, דלפי שאמר לו יעקב דיני בכורה שצריך להקריב הקרבנות בהיותו יחף וטובל ומצטנן וכדומה, ועלול למות על ידי זה, אם כן למה לי בכורה.

יישוב ד' - יש תביעה על הכהנים שיתפללו על בני דורם שלא יחטאו ויצטרכו להקריב קרבנות כפרה

אולי י"ל דהיה על הכהנים תביעה שהוצרכו להתפלל על בני דורם שלא יחטאו ולא יצטרכו להקריב קרבנות שבאים לכפרה, ולכן כיון שלא התפללו מספיק אכילת הקרבנות היתה מזקת אותם קצת. כעין מה שמצינו במכות (יא.) שהרוצח בשגגה גולה לעיר מקלט עוד מות הכהן גדול, שיש תביעה על הכהן גדול שהיה צריך להתפלל על בני דורו ולא התפלל, ומספרת הגמ' שאדם אחד אכלו אריה בשכונת רבי יהושע בן לוי במרחק שלושה פרסאות, ובשל כך לא נגלה אליהו הנביא לריב"ל שלושה ימים.

יישוב ה' - עי"ל דיש לכהנים להתפלל ולבקש שלא יהיו ניזוקים מאכילת בשר השלמים, וצ"ע.

יישוב ו' - שמא מחמת שבשר הקדשים באים מחמת חטא ישראל, שהיו הקרבנות לכפרה, היו אף הכהנים מצטערים בהקרבנות שיהיה כפרה לישראל

"אני מבטיח שכל בחור רווק וכל בחורה רווקה שיבואו כאן לקברי ויגמרו את כל ספר התהלים מהתחלה ועד הסוף לזכותי, אזי אשתדל בכל מה שרק אוכל שימצאו את זיווגם, וזה הבטחה חזקה ממני"

מתוך צוואת הגאון החסיד המוהרא"ש, הצדיק מיבניאל האדמו"ר רבי אליעזר שלמה שיק זצוקל"ה, הונצח והוקדש לזיכוי הרבים על ידי אחד מידידי הישיבה שליט"א

בגיליון "אשכול יוסף" ערב פסח:

קטעים נבחרים מתוך משא קודשם דברים הוצבי להבות אש

של רבותינו רה"י בהיכל ישיבת המתמידים הגאון הגדול מוהר"ר משה צדקה שליט"א הגאון הגדול מוהר"ר דוד כהן שליט"א בליווי תמונות וסיקור מהמעמד הנשגב!

חידושים נפלאים ומתוקים לכבוד פסח

1. היאך אנו מכריזים בליל הסדר "כל דצריך יית ויפסח" והלא קרבן פסח נאכל רק למנוייו?
2. למה לא תיקנו חז"ל לעשות זכר לרכוש שקיבלו ישראל ממצרים?
3. י"ג יישובים למה לא גזרו חז"ל על אכילת מצה בליל פסח שחל בשבת שמא יטלנה בידו?
4. סעודת אסתר בפסח!
5. למנויים במייל ישלח גם העלונים "אשכול יוסף" שיצאו לאור בשנה שעברה ומלפני שנתיים ואוגדים בתוכם אוצר ענק וחשוב לימי הפסח.

מוקדש להצלחת ולזיווג הגון לידידנו היקר והנעלה כמור **אלעד נח** הי"ו, זכות המצוה תגן בעדו עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר

מעולם, ולא נראה זבוב בבית המטבחים ולא אירע קרי לכהן גדול ביוה"כ, ולא כבו גשמים אש של עצי המערכה, ולא נצחה הרוח את עמוד העשן, ולא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים, עומדים צפופים ומשתחווים רווחים, ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים מעולם, ולא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין בירושלים, ויש בחז"ל עוד כמה וכמה ניסים שהיו נוהגים תדיר בבהמ"ק אף שהיה גדר של שכח היוקא, כמו בשר הקודש שלא הסריחו, וכן הגשמים שלא כיבו את אש המערכה. וכן מצאתי להגאון ממנוקאטש בעל שו"ת מנחת אלעזר בהגהותיו על הירושלמי שהקשה כן, ומיאן בתירוץ זה, כאמור.

ויש להוסיף דהנה בין אותם הניסים שהיו במקדש, לא הזיק נחש ועקרב בירושלים מעולם, והיינו לכל הבאים לעלות לרגל לחסות בצל כנפי השכינה, ואם כן על אחת כמה וכמה שהיה צריך להיות שהכהנים המשרתים בבית ה' לא יהיו ניזוקים?

יישוב א' - להרבות לכהנים שכרם על אכילת הקרבנות

הגאון ממנוקאטש בהגהותיו לירושלמי (שקלים כא:): מתרץ שעל כרחק צריך לומר שרצון השי"ת היה שהכהנים יעבדו עבודתם בייסורים קצת. ותירוץו לכאן אינו מובן, דודאי שהכל הוא רצון השי"ת, אלא שעל זה כל הקושיא למה שיהיו הכהנים יעבדו בייסורים, קצת או הרבה?

ונראה לומר שלפי שרצה הקב"ה להרבות לכהנים את שכרם על עבודתן ובעיקר על אכילתן, שאף שיש להם בזה הנאת אכילה, שיהיה להם על זה שכר הרבה, לכך נתן להם מעט ייסורים, להרבות שכרם, ואף היה אח"כ מרפא אותם. ובדרך זו יש לבאר מאמר חז"ל בברכות (ה.) תניא רשב"י אומר שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתן אלא על ידי יסורין, אלו הן תורה וארץ ישראל והעוה"ב.

ומצינו כעין זה במסכת שבת (ק"ח): אמר רבי יוסי יהא חלקי ממתני בחולי מעיים, דאמר מר רובן של צדיקים מתים בחולי מעיים, והתוספות הביאו פירוש רש"י שכתב למרק עונותיהם, והוסיפו שר"י אמר בשם המדרש שהיינו כדי למרק אכילה מן המעיים להיות נקיים וטהורים כמלאכי השרת. ובכתובות (ק"ג): איתא, מת מחולי מעיים סימן יפה לו, מפני שרובם של צדיקים מיתתן בחולי מעיים.

יישוב ב' - הגאון ממנוקאטש מתרץ שרק כהנים שהתגאו בעבודתן ונהנו בעבודתן ואכילתן הנאה גשמית חלאו

יישוב ג' - רק מי שלא אכל את בשר הקרבנות לשמה היה בא לידי חולי

מרון הגאון רבי יהודה לייב שטיינמן שליט"א בספרו אילת השחר בפרשתן הוסיף להקשות לפי מה שכתב הגר"ח ברוח חיים (אבות פ"ג מ"ג) דבשר הקרבנות היה נבלע באיברים ואינו מוציא ממנו פסולת, אם כן למה הכהנים היו באים לידי חולי מעיים על ידי אכילת בשר הקדשים, ותירץ דשמא היה נבלע באיברים רק לאלו שאכלו את הקרבנות לשם שמים ולא לאלו שאכלו כדי להשביע את עצמם. וע"ש עוד מה שכתב בזה.

נאה דורש ונאה מקיים, אשר כידוע כל אכילתו של מרון הגר"ל שטיינמן שליט"א לשמה ולשם קיום הגוף גרידא, ולא לשם תענוגי העולם הזה. פעם התבטא בעצמו שאין לו שום עניין באוכל, ותמיד יש לו תחושת שובע, ואין לו מושג של אהבת מאכלים, פעם העידה אשת חבר לרבינו ע"ה שאצלו יותר קל לצום מאשר לאכול. כאשר נתן לו הרופא תרופה, וביקשו שלא לקחתו יחד עם שוקולד או עוגת שוקולד, רבינו השיב בפשטות שמעולם לא אכל שוקולד ולא עוגת שוקולד, ובהזדמנות אחרת אמר שלא זוכר פעם שאכל עוגה למעט אולי פעם אחת בפורים. כמה עשרות שנים לא שתה קפה, ואינו אוכל בשר ויין רק בשבתות וימים טובים, ברכת המזון לא היה מברך אלא רק בשבת כי בימות החול לא היה אוכל פת, וכשנאלץ להתחיל לאכול פת מחמת חולשתו חקר ביקש לעשות התרה, וטעמו ונימוקו עימו שאחר מות האדם יש חיבוט הקבר על כל סעודה שאינה של מצוה, נמצא דכמה שממעטים בגשמינות הוי מצוה.